

Roll No :

Total No. of Questions : 12]

[Total No. of Printed Pages : 3

AP-501

M.A. (Final) Examination, 2021

SANSKRIT

वर्ग (अ) साहित्य

Paper - IX (ग)

(विशेष कवि अध्ययन-कालिदास)

Time : 1½ Hours]

[Maximum Marks : 100

खण्ड-अ

(अंक : 2 × 10 = 20)

नोट :- सभी दस प्रश्नों के उत्तर दीजिए (उत्तर-सीमा 50 शब्द)। प्रत्येक प्रश्न 2 अंक का है।

खण्ड-ब

(अंक : 8 × 5 = 40)

नोट :- सात में से किन्हीं पाँच प्रश्नों के उत्तर दीजिए। (उत्तर-सीमा 200 शब्द)। प्रत्येक प्रश्न 8 अंक का है।

खण्ड-स

(अंक : 20 × 2 = 40)

नोट :- चार में से किन्हीं दो प्रश्नों के उत्तर दीजिए (उत्तर-सीमा 500 शब्द)। प्रत्येक प्रश्न 20 अंक का है।

खण्ड-अ

प्रत्येक 2

1. समस्तानां प्रश्नानामुत्तरं दीयताम्। उत्तरसीमा पञ्चाशत् शब्दाः विद्यन्ते।

(i) चारुता का भवति ? (संस्कृते उत्तरं दीयताम्)

(ii) पापवृत्तये न रूपमिति कोऽवदत् ? (संस्कृते उत्तरं दीयताम्)

BI-416

(1)

AP-501 P.T.O.

- (iii) लोकापवादो बलवान्मतो मे इति कोऽवदत् ?
- (iv) रघुवंशे कियन्तः सर्गाः वर्तन्ते ?
- (v) कस्मिन् न्यस्तं गुणान्तरं व्रजति शिल्पमाधातुः ?
- (vi) कालिदासस्य कति रूपकाणि ?
- (vii) ऋतुसंहारस्य षष्ठसर्गे कस्य वर्णनं प्राप्यते ?
- (viii) कालिदासस्य प्रियः रसः कः ?
- (ix) कः मयूरस्य तले निषीदति ?
- (x) कालिदासस्य कः उपाधिः ?

खण्ड-ब

प्रत्येक 8

सप्तसु पञ्चप्रश्नाः समाधेयाः। द्वितीय, तृतीयौ प्रश्नौ अनिवार्यौ स्तः।

2. अधोलिखितस्य पद्यस्य संस्कृतभाषायां व्याख्या कार्या—
इति ध्रुवेच्छामनुशासती सुतां शशाक मेना न नियन्तुमुद्यमात्।
क ईप्सितार्थ-स्थिर-निश्चयं मनः पयश्च निम्नाभिमुखं प्रतीपयेत् ॥
3. अधोलिखितस्य पद्यस्य संस्कृतभाषायां व्याख्या कार्या—
यथाश्रुतं वेदविदांवर! त्वया जनोऽयमुच्चैः पदलङ्घनोत्सुकः।
तपः किलेदं तदवाप्तिसाधनं मनोरथानामगतिर्न विद्यते ॥
4. अधोलिखितस्य पद्यस्य व्याख्या कार्या—
शिल्पि क्रिया कस्यचिदात्मसंस्था सङ्क्रान्तिरन्यस्य विशेषयुक्ता।
यस्योमयं साधु स शिक्षकाणां धुरि प्रतिष्ठापयितव्य एव ॥
5. अधोलिखितस्य पद्यस्य व्याख्या कार्या—
हुताग्निकल्पैः सवितुर्गभस्तिभिः कलापिनः क्लान्तशरीरचेतसः।
न भोगिनं घ्नन्ति समीपवर्तिनं कलापचक्रेषु निवेशिताननम् ॥
6. अधोलिखितस्य पद्यस्य व्याख्या कार्या—
आमूलतो विद्रुमरागताम्रं सपल्लवाः पुष्पचयं दधानाः।
कुर्वन्त्यशोका हृदयं सशोकं निरीक्ष्यमाणा नवयौवनानाम् ॥

7. अधोलिखितस्य पद्यस्य व्याख्या कार्या—
सा नीयमाना रुचिरान्प्रदेशान्प्रियं करो मे प्रिय इत्यनन्दत्।
नाबुद्ध कल्पद्रुमतां विहाय जातं तमात्मन्यसिपत्रवृक्षम् ॥
8. मालविकायाः अग्निमित्रस्य वा चरित्रचित्रणं कुरुत।

खण्ड-स

प्रत्येक 20

चतुर्षु द्वौः प्रश्नौ समाधेयौ—

9. 'वैदर्भीरीतिसन्दर्भे कालिदासो विशिष्यते' अस्मिन् परिप्रेक्ष्ये कालिदासस्य काव्यकलां समीक्ष्यताम्।
10. महाकविकालिदासस्य 'कालनिर्णय' इति विषयमधिकृत्य विविधमतानाम् समीक्षा विधेया।
11. 'क इह रघुकारे न रमते' कथनस्य मूल्यांकनं क्रियताम्।
12. कुमारसंभवस्य पञ्चमसर्गम् अधिकृत्य 'उपमाकालिदासस्य' समीक्षा सोदाहरणं क्रियताम्।